



OKTOBER

**Gevolgen van groeiende
participatie van vrouwen
in de mondzorg**



Nederlandsch TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP



Voorjaarsvergadering van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap

Datum : Vrijdag 24 oktober 2014
Thema : "Gevolgen van groeiende participatie van vrouwen in de mondzorg".

Moderator : Mevrouw Drs. E.C.M. (Elinor) Bouvy-Berends
Locatie : In den Driehoek (Gertrudiskapel), Utrecht

Aanvang : 10.00 uur, ontvangst vanaf 09:30 uur

AGENDA VOOR DE 292^{ste} HUISHOUDELIJKE LEDENVERGADERING

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Voorstel statutenwijziging
4. Notulen van de 291-ste ledenvergadering (bijlage I)
5. Voordrachten nieuwe leden (bijlage II)
6. Begroting 2015 van de penningmeester (bijlage III)
7. Aankondiging voorjaarsvergadering 2015
8. Wat verder ter tafel komt
9. Rondvraag
10. Sluiting

Programma Najaarssymposium 2014 Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap

Thema: “Gevolgen van groeiende participatie van vrouwen in de mondzorg”

Moderator: Mevrouw Drs. E.C.M. (Elinor) Bouvy-Berends



Onder het motto: “de zorg in het nieuwe millennium: de tandarts is een vrouw” besprak dit overwegend herengezelschap in de voorjaarsvergadering van het jaar 2000 het onontkoombare proces van feminisering in de tandheelkundige beroepsuitoefening.

Anno 2014 wordt vanuit het perspectief van diversiteit de groeiende participatie van vrouwen in de mondzorg opnieuw onder de loep genomen.

Mede op basis van het peilstationonderzoek van de KNMT is steeds meer bekend over de verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke tandartsen wat betreft hun taakopvatting en beroepsuitoefening. Op de opleidingen tandheelkunde is inmiddels meer dan de helft van de studenten vrouw. Het is duidelijk dat de verhouding man-vrouw de komende jaren nog meer zal veranderen. Wat betekent de massale entree van vrouwen in het tandartsberoep voor de mondzorg van de toekomst? De eveneens massale voorkeur voor deeltijdarbeid van (hoger opgeleide) vrouwen in Nederland tekent zich ook af in de mondzorg: vrouwelijke tandartsen ambiëren minder het voeren van een solopraktijk en het ondernemerschap dat daarbij hoort. De trend is van solo naar parttime. Gaat de huispraktijk verdwijnen en daarmee de levenslange voorzieningen voor de patiënt? Wat betekent dit voor de organisatie van de mondzorg? En welke effecten heeft dit op de tandheelkundige zorgverlening en beroepsuitoefening van de toekomst ? Deze vragen komen uitvoerig aan de orde waarna, volgens de beste tradities van het Genootschap, aan haar leden ruim de gelegenheid wordt geboden tot discussie.

Mw Elinor C.M. Bouvy-Berends, tandarts

Programma

09.30 uur	Ontvangst koffie/thee
10:00 - 10:45	Huishoudelijke vergadering
11:00	Start wetenschappelijke vergadering
11:00 - 11:10	Inleiding mw.drs E.C.M. (Elinor) Bouvy-Berends (moderator)
11:10 - 11:45	“Meer vrouwen aan het werk” Mw. Em. Prof.dr A. (Anneke) van Doorne-Huiskes
11:45 - 12:15	“Schets van de beroepsuitoefening van vrouwelijke tandartsen in Nederland” Prof.dr. J.(Josef) Bruers
12:15 - 12:45	“Beroepsuitoefening door vrouwelijke tandartsen: de dagelijkse praktijk” Mw.drs. H.J.Y. (Hendrike) van Drie
12:45 - 13:45	Lunch
13:45 - 14:15	“Het opleidingstraject van een vrouwelijke MKA-chirurg. Zijn er obstakels?” Mw.dr.J.M.(Joanneke) Plooi
14:15 - 14:45	“Samenwerking tandarts-mondhygiënist; vrouwen onder elkaar “ Mw.dr. K. (Katarina) Jerković- Ćosić
14:45 - 15:15	Theepauze
15:15 - 16:00	Discussie op basis van stellingen Mw. Em. Prof.dr A. (Anneke) van Doorne-Huiskes
16:15 - 16:30	Afsluiting door moderator mw.drs E.C.M. (Elinor) Bouvy-Berends
16:30 - 17:00	Afsluitende borrel





**Mw Elinor C.M. Bouvy-Berends,
moderator**

Curriculum vitae

Elinor Bouvy behaalde in 1968 het tandartsdiploma aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Vanaf 1974 is zij uitsluitend werkzaam in de mondzorg voor mensen met een beperking.

Van 1988 tot 2005 stond zij aan het hoofd van het centrum voor bijzondere tandheelkunde CBT Rijnmond (voorheen stichting Bijter) te Rotterdam.

Zij was onder meer voorzitter van de Vereniging tot Bevordering der Tandheelkundige Gezondheidszorg VBTGG. In 1993 werd zij de eerste vrouwelijke voorzitter van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap. Zij heeft haar bijdrage geleverd aan de organisatie van de bijzondere tandheelkunde; thans is zij betrokken bij het onderwijs op het gebied van pijnbeleid, (lachgas)sedatie en anesthesie voor bijzondere zorggroepen.



**Mw. Em. Prof.dr A. (Anneke)
van Doorne-Huiskes**

Anneke van Doorne-Huiskes is emeritus hoogleraar Sociologie bij de Universiteit Utrecht en de Erasmus Universiteit Rotterdam. Haar specialisaties zijn Europese verzorgingsstaten, arbeidsmarkt, organisatievraagstukken en emancipatie. Zij is medeoprichter en partner geweest van/bij Van-DoorneHuiskes en partners (1987-2010), een onderzoeks- en adviesbureau op het vlak van arbeid, organisatie en emancipatie. Zij is onder meer lid geweest van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2002-2012). Was voorzitter van de VVAO tot juni 2014 en is thans nog lid van enkele Raden van Toezicht (Deltares; ING Nederland; Scholengemeenschap Schoonoord Zeist).

Meer vrouwen aan het werk

In deze presentatie wordt ingegaan op ontwikkelingen die zich de afgelopen decennia in de beroepsdeelname van vrouwen hebben voorgedaan. Er is veel veranderd sinds de jaren vijftig en zestig, toen vrijwel alle vrouwen hun betaalde werk neerlegden op de dag van hun huwelijk. In de jaren zeventig fungeert niet meer het huwelijk als obstakel voor arbeid buitenshuis, maar de geboorte van het eerste kind. In de 21e eeuw blijven de meeste vrouwen werken, ook als er kleine kinderen zijn. Deeltijdarbeid is een kenmerk bij uitstek van de Nederlandse (vrouwelijke) arbeidsmarkt. We kijken even naar andere Europese landen en constateren dat daar minder in deeltijd wordt gewerkt. En ook dat deeltijdbanen elders vaker vooral in de lager geschoolde uitvoerende beroepen voorkomen.

Eén van de zeer positieve ontwikkelingen van emancipatie is het grote aantal vrouwelijke hooggeschoolde professionals dat Nederland kent. Bijvoorbeeld in de zorg, als huisartsen, medisch specialisten, tandartsen. “Dokter wordt een vrouwenberoep” is een constatering die zelden alleen maar een neutrale connotatie heeft. Hoe komt dat, wat betekent dat? En hoe zit dat bij tandheelkunde?



Josef Bruers

Curriculum vitae

Josef Bruers (1957) is opgeleid als socio-oloog. Hij behaalde in 1985 zijn doctoraal examen in 'methoden en technieken van sociologisch onderzoek'. In 1986 startte hij als onderzoeker bij de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (KNMT). Hij was direct betrokken bij de opzet van het onderzoeksproject 'Peilstations', dat in 1995 is gestart. Binnen dit project worden periodiek gegevens verzameld over de zorg die tandartsen verlenen, over de wijzen waarop zij

hun beroep uitoefenen en over hun meningen en opvattingen ten aanzien van allerlei (actuele) aspecten van de beroepsuitoefening.

Sinds 2001 is hij onderzoekscoördinator van de KNMT en verantwoordelijk voor de uitvoering van het KNMT-onderzoek. In 2004 promoveerde hij op een onderzoek naar variaties in de verleende zorg door tandartsen en met ingang van januari 2014 is hij benoemd als bijzonder hoogleraar. Deze leerstoel, ingesteld door de KNMT en genaamd 'Kwaliteit van mond-zorg in de praktijk', richt zich met name op de verdere ontwikkeling van het onderzoek in tandartspraktijken, waarbij de focus ook wordt gericht op klinische vraagstellingen.

Schets van de beroepsuitoefening van vrouwelijke tandartsen in Nederland

In de afgelopen decennia zijn steeds meer vrouwen tot de tandheekundige beroepsgroep toegetreden. Maar hoe groot zijn die aantallen precies. En als de tandarts dan in steeds meer gevallen een vrouw is, heeft dat dan ook effect op de werk- en praktijksituatie van tandartsen. Met andere woorden: zijn er verschillen tussen vrouwelijke en mannelijke tandartsen wat betreft hun werksituatie en als beiden actief zijn in een vergelijkbare werksituatie, is er dan sprake van een andere aanpak?. Op basis van recente resultaten van het KNMT-onderzoek 'Peilstations' zal hiervan een actueel beeld worden geschetst.



Hendrike van Drie

Curriculum vitae

Hendrike van Drie behaalde in oktober 1984 haar tandartsdiploma aan de Rijksuniversiteit van Utrecht, waarna zij voor een periode van 10 jaar verbonden was aan de tandheelkundige faculteit van de UvA, later ACTA. Zij functioneerde daar achtereenvolgens als universitair docent, staflid vakgroep parodontologie, hoofd werkgroep dento-alveolaire chirurgie en later als chef de clinique vakgroep orale implantologie. Tevens was zij van 1987 tot 1996 consultant parodontologie en implantologie van een praktijk te Curaçao. Ook was zij vanaf april 1987 tot november 1995 werkzaam als tandarts medewerker in een algemene praktijk.

Vanaf 1989 heeft zij vele cursussen en lezingen gegeven voor collegae in binnen- en buitenland. In november 1992 startte zij haar huidige verwijsp praktijk voor Parodontologie en Implantologie in Maastricht. De praktijk is ISO gecertificeerd sinds 2002. Zij is als parodontoloog erkend door de NVvP en als implantoloog erkend door de NVOI. Tevens is zij CBO-getraind visiteur van de Sectie tandarts-parodontologen der NVvP en van de NVOI.

Sinds september 2009 is zij vice-voorzitter van de Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde waarbij kwaliteit een van de aandachtspunten is. Onlangs werd zij gekozen tot voorzitter van de werkgroep Oral Health van de Council of European Dentists.

Beroepsuitoefening door vrouwelijke tandartsen: de dagelijkse praktijk
Arbeidsparticipatie door vrouwen is, net zoals in de geneeskunde, ook in de tandheelkunde eerder regel dan uitzondering geworden. Werden er dertig jaar geleden vooral mannen opgeleid, dan lijkt dat nu grotendeels omgekeerd te zijn. Geldt die trend ook voor andere landen in Europa? Gaan vrouwen anders om met hun werk dan mannen? Zijn er barrières te slechten die voor mannen niet of anders zijn? Feminisering en tandheelkunde, is dit een issue of een tijdsbeeld? Vanuit het perspectief van de dagelijkse praktijk zullen deze onderwerpen voor het voetlicht worden gebracht.

Dr. Joanneke M. Plooi, Mond-, kaak-, aangezichtschirurg

Curriculum vitae

Joanneke Plooi is opgegroeid in Oude Wetering, waar zij tot haar achttiende heeft gewoond. Na het behalen van haar diploma op het Stedelijk Gymnasium te Leiden, wordt zij als medisch student toegelaten aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 2002 behaalt zij het artsexamen. Na enkele jaren werken als arts-assistent chirurgie (niet in opleiding), wordt zij in 2005 aangenomen als junior onderzoeker aan de afdeling Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie van het Radboudumc. Onder begeleiding van professor S.J. Bergé is zij zeer nauw betrokken bij de totstandkoming van het 3D lab te Nijmegen. Na het behalen van haar tandartsexamen (Tandartsen Opleiding Voor Artsen) aan de Radboud Universiteit Nijmegen, vangt Joanneke in 2009 aan met de specialisatie tot Mond-, Kaak- en Aangezichts-chirurg. Naast de klinische werkzaamheden, zet zij tevens het onderzoek voort, wat in 2011 resulteert in het verdedigen van de thesis 'Building up a virtual head for orthognathic surgery'. In 2013 voltooit zij haar specialisatie. Sindsdien is zij als waarnemend MKA-chirurg werkzaam in verschillende ziekenhuizen in binnen- en buitenland. Joanneke is getrouwd en momenteel zwanger van haar eerste kind.

Het opleidingstraject van een vrouwelijke MKA-chirurg. Zijn er obstakels?

Als dochter van een tandarts met een behoorlijk geëmancipeerde echtgenote, was bij mij thuis – achteraf gezien - geen sprake van een standaard gezinssituatie.

Papa stond op om de kinderen naar school te helpen, maakte ontbijt voor mama, hielp haar de deur uit en ging aan de slag in zijn praktijk aan huis. 's Middags stond de thee klaar (gezet door papa) en deed hij na zijn laatste behandeling voor zes uur nog snel even boodschappen. Hij kookte, mama kwam thuis van haar werk en we gingen net als ieder ander gezin aan tafel eten – maar niet om 6 uur.

Dit was mijn realiteit, mijn werkelijkheid. Vader en moeder regelden samen het huishouden naast hun dagelijkse werkzaamheden. Mijn vader stond vierkant achter de carrière van mijn moeder. Dat was meer dan duidelijk toen zij verkozen werd tot Europarlementariër. Zij ging in Brussel werken en tegelijkertijd ging ik het huis uit om Geneeskunde te studeren.

Voor mij opnieuw een duidelijk voorbeeld dat emancipatie al ver was ingeburgerd in onze samenleving. Of toch niet? Ik had het idee, dat we nu wel mochten stoppen met dat geëmancipeerde gedoe. Waarom vrouwen voortrekken? Waarom heeft een vrouw wel recht op ouderschapsverlof en een man niet. Hij wil misschien ook wel voor de kinderen zorgen. Het is toch de keus van de vrouw als zij thuis voor de kinderen wil zijn? Of komt dat door het feit, dat er nog altijd veel mannen zijn, die moeite hebben met een hoogopgeleide vrouw? Is er op werkvloer wel sprake van gelijke behandeling? Waarom bestaan de meeste maatschappen nog altijd voor tachtig procent uit mannen?

In het gehele traject van studie tot het afronden van de specialisatie heb ik in de huidige samenleving hordes moeten nemen om te bewijzen – of juist niet- dat vrouwen hetzelfde kunnen presteren als mannen.

Ik maak u graag deelgenoot van de hordes, al dan niet door vrouwen zelf opgelegd, die zij nemen tijdens een carrière in de gezondheidszorg.



Dr. Katarina Jerković-Ćosić

Curriculum vitae

Dr. Katarina Jerković-Ćosić, MSc. (mondhygiënist, klinisch epidemioloog) werkt als hogeschool hoofddocent aan de opleiding Mondzorgkunde van de Hogeschool Utrecht. Zij houdt zich bezig met de ontwikkeling van de onderzoekslijnen voor de opleiding en verbinding van onderzoek en onderwijs. Daarnaast participeert zij in verschillende commissies, werk- en vakgroepen en is zij betrokken bij de recente ontwikkelingen in de mondzorg. Haar interesse gaat uit naar preventie in mondzorg

in relatie met organisatie van mondzorg; effectieve en efficiënte preventieve mondzorg leveren door de juiste inzet van verschillende spelers in het (mond)zorg veld.

Samenwerking tandarts-mondhygiënist; vrouwen onder elkaar

De samenwerking tussen de tandarts en de mondhygiënist was tot kort geleden in de meeste gevallen een samenwerking tussen een man en een vrouw. De verschuiving in de samenstelling van de groep tandartsen, en iets minder in de groep mondhygiënisten, werkt door in de samenwerking van deze professionals met andere collegae (mond)zorgverleners. Enkele studies onder tandartsen laten een verschil tussen mannen en vrouwen zien in de bereidheid om taken te delegeren en hun behandelvisie. Vrouwelijke tandartsen prefereren meer preventieve aanpak in tegenstelling tot de mannelijke collegae die doorgaans eerder een behandeling inzetten. Kunnen we op basis hiervan drastische veranderingen verwachten in de samenwerking tussen de Nederlandse tandartsen en mondhygiënisten in de nabije toekomst? Zal de toename van de vrouwelijke tandartsen tot een andere taakverdeling en andere samenwerkingsvormen leiden?



Secretariaat:

Da Costastraat 14 • 8023 AZ Zwolle
tel. 06-21 141 812 • e-mail: joerdent@yahoo.com